

Arbetsgivare fick 41 miljarder kronor i kompensation för ökade sjuklönekostnader under pandemin

Under coronapandemin stod staten för en stor del av arbetsgivarnas sjuklönekostnader. I stort sett alla arbetsgivare fick del av ersättningen men den gick i högre grad till arbetsgivare inom välfärdstjänsterna där sjukfrånvaron var omfattande.

Arbetsgivarna betalar i regel sjuklön de första 14 dagarna för anställda som är sjukfrånvarande. Coronapandemin innebar en kraftig ökning av kortare sjukfall och därför införde regeringen tillfälliga regler för att kompensera arbetsgivarna för onormalt höga sjuklönekostnader. Det innebar att den allmänna sjukförsäkringen täckte en stor del av sjuklönekostnaderna under pandemin. Staten täckte arbetsgivarnas hela sjuklönekostnad under fyra månader i april–juli 2020. Under augusti 2020 till september 2021 samt december 2021 till mars 2022 ersattes arbetsgivare för de sjuklönekostnader som översteg det normala. I denna analys redovisas hur sjuklönekostnaderna utvecklades under pandemin och hur den tillfälliga ersättningen för sjuklönekostnader fördelades på olika arbetsgivare.

Antalet arbetsgivare som fick kompensation för sjuklönekostnader ökade markant

För att minska smittspridning var rekommendationerna under pandemin att stanna hemma vid symptom på luftvägsinfektion. Pandemin innebar också en kraftig ökning av sjukfrånvaron vilket markant ökade arbetsgivarnas kostnader för sjuklön. Till skillnad från andra pandemirelaterade stöd till arbetsgivare har ersättning för höga sjuklönekostnader i högre grad stöttat mindre arbetsgivare. Även i det ordinarie stödet för ersättning för höga sjuklönekostnader får mindre arbetsgivare ersättning för en större andel

Korta analyser 2022:7

Försäkringskassan
Analysavdelningen

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-34

Ersättning för höga sjuklönekostnader

Sedan år 1992 är det arbetsgivarnas ansvar att betala sjuklön till de anställda för sjukfrånvaro under de första 14 dagarna. Men för att undvika att arbetsgivare drabbas av orimliga kostnader på grund av korttidssjukfrånvaro som beror på förhållanden utanför deras ansvar och kontroll, finns ett ekonomiskt stöd för arbetsgivare: ersättning för höga sjuklönekostnader. Syftet med ersättningen är att minska arbetsgivarnas kostnadsbörda för sjuklön. I synnerhet gäller det för arbetsgivare med färre anställda som redan när sjuklönen infördes i sjukförsäkringen av staten gavs möjlighet att teckna frivillig försäkring mot höga sjuklönekostnader. År 2010 infördes ett generellt skydd mot höga sjuklönekostnader som omfattade alla arbetsgivare. Sedan 2015 gäller den nuvarande ersättningsformen där Försäkringskassan beslutar om rätten till stöd utifrån de uppgifter som arbetsgivarna lämnat i arbetsgivardeklarationen till Skatteverket. Utbetalning sker sedan årligen via skattekontot. Ersättningen är graderad i fem klasser efter arbetsgivares storlek mätt som lönekostnad i miljoner kronor per år.

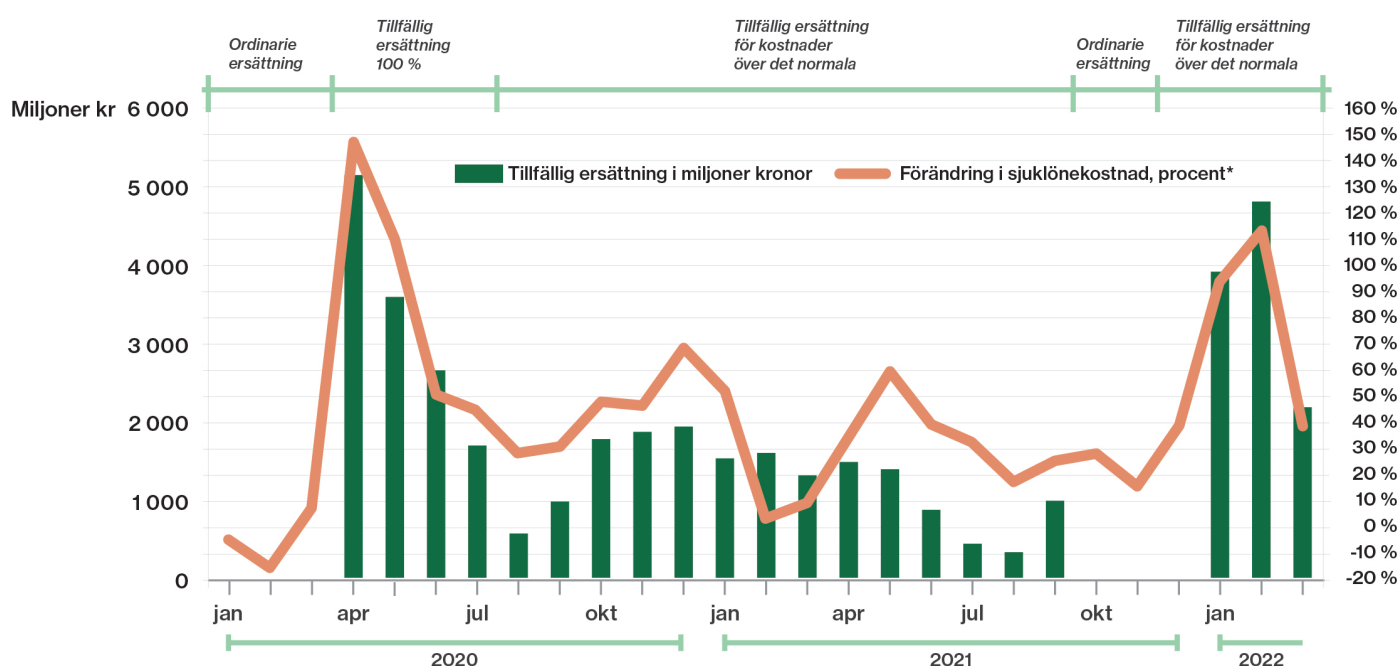
av sjuklönekostnaderna än större arbetsgivare. Under pandemin betalades ersättningen också ut varje månad, vilket kan ha haft större betydelse för mindre arbetsgivare med mer begränsade ekonomiska marginaler.

Under pandemins första fas våren 2020 mer än fördubblades arbetsgivarnas månatliga sjuklönekostnader, vilket de fullt ut kompenseras för av staten genom den tillfälliga ersättningen. Under hela året 2020 rapporterade arbetsgivarna knappt 34,5 miljarder i sjuklönekostnader. Staten betalade ut 20,3 miljarder i tillfällig sjuklöneersättning och 0,6 miljarder i ordinarie sjuklöneersättning, vilket motsvarade 61 procent av sjuklönekostnaderna. Korttidssjukfrånvaron och sjuklönekostnaderna sjönk under sommaren 2020 och den tillfälliga ersättningen trappades ner. Arbetsgivarna ersattes endast för sjuklönekostnader som översteg det normala under augusti 2020 till september 2021. Den tillfälliga ersättningen togs sedan helt bort under oktober och november 2021, men aktiverades igen i december 2021 efter att smittspridning och sjukfrånvaro åter ökat, och den tillfälliga ersättningen gällde sedan fram till mars 2022.

Under pandemins fortsättning 2021 och fram till och med första kvartalet 2022 var sjuklönekostnaderna 45,3 miljarder och ersattes då till 48 procent av staten. Under hela pandemiperioden från april 2020 till och med mars 2022, då samhällsrestriktioner gällde, kompenseras arbetsgivarna för 52 procent av sina sjuklönekostnader. Det kan jämföras med 4-5 procent för den ordinarie ersättningen åren 2015-2019. I stort sett alla arbetsgivare med sjuklönekostnader fick kompensation genom den tillfälliga ersättningen. Före april 2020 och under oktober-november 2021 gällde endast den ordinarie ersättningen för höga sjuklönekostnader som omfattade knappt 1,4 miljarder kronor.

” Under pandemins första fas våren 2020 mer än fördubblades arbetsgivarnas månatliga sjuklönekostnader, vilket de fullt ut kompenseras för av staten.

Sjuklönekostnadernas förändring och den tillfälliga ersättningen under pandemin

*Sjuklönekostnad som andel av lönekostnad jämfört med motsvarande månad år 2019

Mindre arbetsgivare rapporterar lägre sjuklönekostnader

Sedan tidigare är det känt att större arbetsgivare har högre sjukfrånvaro än mindre arbetsgivare. Den största skillnaden finns mellan stora arbetsgivare (minst 250 anställda) och mikroföretagen (färre än tio anställda). Ersättningen för höga sjuklönekostnader är graderad i fem klasser efter arbetsgivarstorlek mätt som lönekostnad, vilket indirekt avspeglar personalstorleken. Det finns en tydlig skillnad i sjuklönekostnader efter arbetsgivarstorlek. Särskilt stor var skillnaden under pandemin mellan de minsta arbetsgivarna med högst 3 miljoner i lönekostnad, som hade en sjuklönekostnad på 0,6 procent av lönekostnaden, och de största arbetsgivarna med över 20 miljoner i lönekostnad med en sjuklönekostnad på 1,5 procent av lönekostnaden. Det är också betydligt vanligare att de större arbetsgivarna rapporterar sjuklönekostnader till Skatteverket. Utöver faktiska skillnader i sjukfrånvaro mellan mindre och större arbetsgivare kan skillnader i administrativa resurser också spela in, där det är sannolikt att större arbetsgivare i högre grad registrerar och rapporterar sjuklönekostnader.

” Det finns en tydlig skillnad i sjuklönekostnader efter arbetsgivarstorlek. Särskilt stor var skillnaden under pandemin mellan de minsta och största arbetsgivarna.

Mindre arbetsgivare kompenseras i högre grad för sina sjuklönekostnader

Mindre arbetsgivare antas ha svårare att försäkra sig mot höga sjuklönekostnader och därför är ersättningen för höga sjuklönekostnader utformad för att i högre grad kompensera mindre verksamheter. Bortsett från april till juli 2020, då staten tog hela sjuklönekostnaden, gällde den högre ersättningen för mindre arbetsgivare också under pandemins fortsättning. Det var 21 procent av de minsta arbetsgivarna som rapporterade sjuklönekostnader under pandemin, och de rapporterade en lägre sjuklönekostnad i förhållande till lönekostnaden än de större arbetsgivarna. Samtidigt fick de minsta arbetsgivarna högre ersättning i förhållande till sjuklönekostnaden (90 procent jämfört med 46 procent för de största arbetsgivarna).

Ersättning för sjuklönekostnader under pandemin (2020–2021) till arbetsgivare av olika storlek

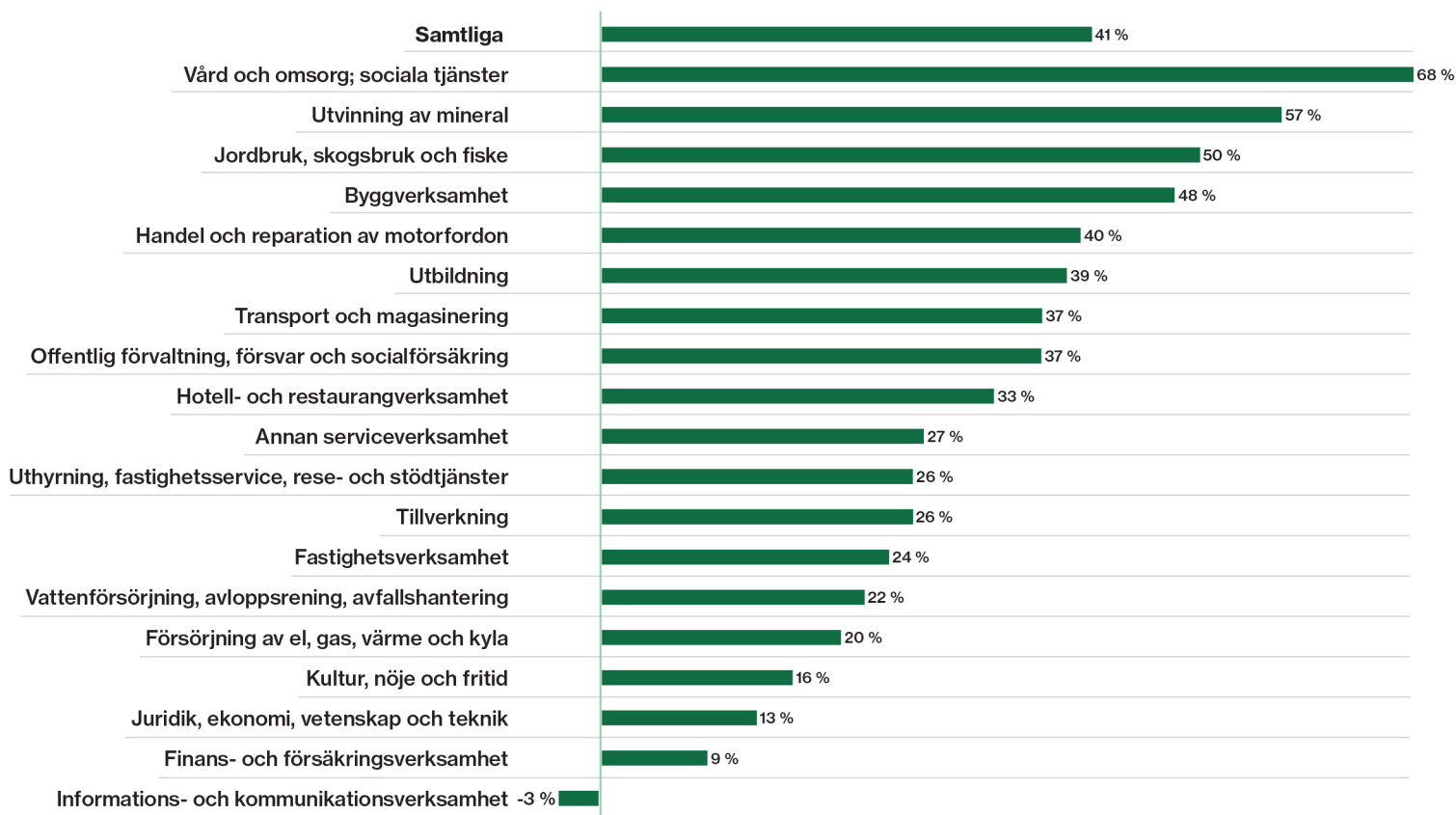
Arbetsgivarens storlek (årlig lönekostnad)*	Antal arbetsgivare 2021	Andel som rapporterat sjuklönekostnader (procent)	Sjuklönekostnad i relation till lönekostnad (procent)	Ersättning i relation till sjuklönekostnad (procent)
0–3 MSEK	337 154	21	0,6	90
>3–6 MSEK	30 034	84	1,0	74
>6–12 MSEK	17 860	93	1,1	62
>12–20 MSEK	8 184	96	1,1	55
>20 MSEK	12 945	98	1,5	46

*Klassificering enligt gällande regelverk

Sjuklönekostnaderna steg avsevärt inom vård och omsorg

Under pandemiåren 2020 och 2021 var arbetsgivarnas sjuklönekostnader 41 procent högre än året innan pandemin, räknat som årsgenomsnitt. Särskilt stor var ökningen inom typiska välfärdstjänstebranscher med stor andel kontaktyrken såsom vård, omsorg och sociala tjänster. Dessa hade 68 procents högre sjuklönekostnader jämfört med 2019. Att sjuklönekostnaderna ökat under pandemin för arbetsgivarna inom välfärdstjänsterna är förväntat med tanke på särskilda restriktioner kopplat till smittspridning och utsatthet för smittexponering inom dessa verksamheter. Möjligtvis kan också större arbetsbelastning bidragit till ökad sjukfrånvaro inom välfärdstjänsterna. På mer detaljerad branschnivå finns delbranscher med mer betydande öknings i sjuklönekostnaderna. Det gäller annan hälso- och sjukvård (till exempel labbverksamhet och ambulanssjukvård), öppenvården, öppna sociala insatser för äldre och funktionsnedsatta (exempelvis hemtjänst och personlig assistans), annan vård och omsorg med boende samt särskilda boenden för personer med intellektuell eller psykisk funktionsnedsättning. Samtidigt finns delbranscher inom välfärdstjänsterna där sjuklönekostnaderna istället minskade under pandemin. Det skedde inom vård och omsorg i särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade samt boende med sjuksköterskevård. Skillnader finns också inom utbildningssektorn där kort-tidssjukfrånvaron ökade markant inom förskolan, medan ökningen inom grundskolan var i nivå med genomsnittet på svensk arbetsmarknad.

Förändring i sjuklönekostnad under pandemin 2020/2021 jämfört med 2019

Högre sjuklönekostnader även inom andra näringar

Sjuklönekostnaderna har med något undantag ökat i alla branscher under pandemin. Arbetsgivare inom andra branscher än vård och omsorg som rapporterade högre sjukfrånvarokostnader än genomsnittet var naturbruk, gruvnäring och byggverksamhet.

Vissa branscher påverkades avsevärt ekonomiskt på grund av restriktionerna, exempelvis persontransporter och hotellnäring. Många anställda kan ha blivit permitterade under pandemin eller lämnat vissa branscher på grund av begränsade försörjningsmöjligheter och osäkrare anställningsformer. Sådana branscher kan därför ha fått lägre sjuklönekostnader än förväntat, vilket exempelvis gäller hotellnäringen.

På mer detaljerad branschnivå finns branscher med mycket stor ökning i inrapporterade sjuklönekostnader under åren med pandemirestriktioner. Dessa är utvinning av metallmalm, tobaksvarutillverkning, veterinärverksamhet samt andra konsumenttjänster (till exempel tvätterier, hår- och skönhetsalonger samt begravningsverksamhet). En större ökning har också skett inom delar av transportbranschen (land- och sjötransport), handeln, läkemedelsindustrin samt specialiserad byggverksamhet. Tidigare har det konstaterats att sjukfrånvaron ökade mer bland män än bland kvinnor i synnerhet i branscher som drabbades hårt ekonomiskt. Generellt är (långtids-) sjukfrånvaron annars betydligt högre bland kvinnor, vilket till stor del beror på arbetsmiljön inom välfärdstjänstebranscherna där kvinnorna är överrepresenterade. Många som arbetar inom välfärdstjänsterna påverkades också av ökad arbetsbelastning under pandemin.

Begränsad ökning av sjuklönekostnaderna inom kvalificerad tjänsteproduktion

Inom information och kommunikation, finans och försäkring samt juridik och ekonomi med mera är sjukfrånvaron normalt sett låg. Här kan möjligheten att arbeta hemifrån ha begränsat behovet av att sjukanmäla sig vid förkylnings- och influensasymptom. Andra branscher med liten ökning av sjuklönekostnaderna under pandemin var tillverkningsindustri, energiförsörjning, vatten-avlopp och avfallshantering, fastighet, uthyrning och service, offentlig förvaltning och kultur-nöje-fritid.

Sjuklönekostnader i restriktionsdrabbade branscher ger en delad bild

Andra delbranscher med minskad sjukfrånvaro och sjuklönekostnad under pandemin är flygbranschen samt resebyrå- och researrangörverksamhet, som påverkades genomgripande av de internationella samhällsrestriktionerna. Däremot ökade sjuklönekostnaderna kraftigt inom restaurangbranschen. Det är möjligt att skillnaderna i sjuklönekostnader under pandemin i någon mån också avspeglar skillnader i användningen av olika företagsstöd som infördes under pandemin.

” Många som arbetar inom välfärdstjänsterna påverkades också av ökad arbetsbelastning under pandemin.

Exempelvis användes inom många branscher möjligheten till korttids-
permittering med ersättning från staten, vilket kan ha minskat sjuklöne-
kostnaderna. Avslutningsvis kan det konstateras att sjukfrånvaro och
sjuklönekostnader kan variera även inom branscher, vilket exemplet
hotell- och restaurangverksamhet visar. Att se på sjuklönekostnaderna
på mer detaljerad nivå, exempelvis med hotellnäring och restaurang-
bransch var för sig, kan ge en mer nyanserad bild av hur sjukfrånvaron
sett ut i olika delar av arbetslivet under pandemin.

Viktigaste resultaten

- Arbetsgivarnas sjuklönekostnader ökade markant under pandemin och 41 miljarder kompenseras av staten genom tillfällig ersättning vilket motsvarar 52 procent av de totala sjuklönekostnaderna.
- Mindre arbetsgivare rapporterar sjuklönekostnader i lägre grad men kompenseras i högre grad för sina höga sjuklönekostnader.
- Under pandemin ökade sjuklönekostnaderna som förväntat betydligt inom välfärdstjänsterna (vård och omsorg) men också inom de flesta andra branscher.
- Under pandemin ökade sjuklönekostnaderna i begränsad utsträckning inom kvalificerad tjänsteproduktion.

Författare

Ulrik Lidwall
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Peter Abrahamsson
Analytiker, Försäkringskassan

Om analysen

Statistiken bygger på arbetsgivardeklarationerna samt de beslut som har fattats för ersättning för sjuklönekostnader och registreras på tidpunkten för beslut. Statistiken visar antal arbetsgivare som erhållit ersättning, summan av beviljad ersättning, antalet arbetsgivare som angett i arbetsgivardeklarationen att de haft sjuklönekostnader större än 0 kr, samt summan av sjuklönekostnaderna. Bransch är klassificerat enligt SNI-2007.

Källor och mer att läsa

[Försäkringskassans statistik om sjuklönekostnader och ersättning under pandemin](#)

[Ersättning för karens användes av många, men inte av alla som hade möjlighet. Ersättning för karens under coronapandemin.](#)
Korta analyser 2022:2,
Försäkringskassan.

[Ökad sjukfrånvaro i alla branscher under pandemin. Sjukfrånvaro efter bransch.](#)
Korta analyser 2021:3,
Försäkringskassan.

[Effekter som covid-19 har på sjukförsäkringen.](#)
Svar på Regeringsuppdrag
Delrapport 3.
Dnr: FK 2020/000065,
Försäkringskassan.

[Storlek på arbetsplatsen påverkar sjukfrånvaron mer än driftsform. Sjukfrånvaro, sektor och företagsstorlek.](#)
Korta analyser 2018:1,
Försäkringskassan.

[Näringslivet under Covid-19, pandemins första år.](#)
Rapport:0418, Tillväxtverket.